

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ“

Стопански факултет

До председателя на Научно жури

Назначено със заповед №1261 от 28.05.2012 г. на Ректора на ЮЗУ Н.Рилски

Рецензия

От доц. д-р Валентин Пенчев Василев

”Развитие на средното професионално образование в условията на институционална и икономическа промяна”, за получаване на образователната и научна степен «доктор», по научна специалност «Организация и управление извън сферата на материалното производство»/по отрасли и подотрасли/

автор: Станка Ринкова

научен ръководител – доц. д-р Рая Мадгерова

БЛАГОЕВГРАД

2012

1. АКТУАЛНОСТ И ЗНАЧИМОСТ НА РАЗРАБОТЕНИЯ ПРОБЛЕМ В ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Темата на разработката е актуална на фона на новите предизвикателства пред средното професионално образование в последните години. Приложението на стратегически подход и инструментариум в тези процеси е новаторски и определено сравнително нетрадиционно като подход и реализация.

Представената разработка е резултат от дългогодишни изследователски усилия, като във всяка страница личат както опита на дисертанта, така и отношение към изследваната проблематика.

Определено разгърнатата теза, че тенденциите по които протичат промените в професионалното образование и релацията с промените в съвременния свят като глобализацията, либерализацията на търговските отношения, постоянното усъвършенстване на технологиите, свободната размяна на информация, превръщат образованието и конкретно – професионалното образование, в един от потенциалните приоритети на държавната и местна политика, е предизвикателна и добре аргументирана в разработката.

Следва да се отбележи още, че е безспорен факт конкуренцията между професионалните училища в новите съвременни условия и че нейното влияние се засилва в последните години. Подкрепям направения извод в разработката, че за едни от тях конкуренцията е заплаха, а за други тя е мощен стимул за развитие. Проблемите за повишаване на качеството на образователните услуги са резултат на недостатъчното разработване на теоретичните аспекти в тази област и от проявяващата се необходимост от подобни разработки.

Пред професионалното образование се откриват нови предизвикателства и територии, най-вече обвързани с широкото навлизане на нови технологии, съдействащи за създаването на знания, тяхното управление и разпространение, достъп до тях и контрол върху тях, както и върху промените и еволюцията на двете страни в този процес, обучаеми и обучаващи, както и безспорната необходимост от изследване на потребностите на пазара от качествени специалисти и претворяването на тези изследвания в конкретни образователни програми и продукти.

2. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД, НА ИЗСЛЕДВАНИТЕ МЕТОДИ И НАУЧНИ ПОСТИЖЕНИЯ

Дисертационният труд е разработен в голям обем - състои от увод, три глави, заключение и библиографска справка, с общ обем от 270 страници. Включени са 32 приложения, а използваната литература включва 170 заглавия.

Целта е на база на конкретно изследване, анализ и опит за оценка на състоянието и перспективите в развитието на професионалното образование, да се представи и формира научно-методическа основа и изведат практически препоръки за усъвършенстване на управлението в сферата на професионалното образование в условията на икономически и институционални промени.

Авторката е използвала подходящо подобрени изследователски методи, съответстващи на характера и същността на проблема и чрез прилагането на системния и оценъчния подход е постигната сравнително адекватна основа на обобщаване, очертаване на тенденциите и включването на прогностични елементи в работата.

Трите глави са последователно обвързани и взаимно се допълват.

В първата глава се извеждат теоретико-методичните въпроси на развитието на средното професионално образование в условията на икономически и институционални промени. Тук в обем от около 83 страници са представени както същността на професионалното образование, така и проблеми и тенденции; опит на развитите страни в професионалното образование и същността на иновационния процес в образованието.

Във втора глава се прави анализ на състоянието на институционалната структура на средното професионално образование в условията на промяна.

В третата глава са изведени насоки за усъвършенстване на икономическата организация и управление на средното професионално образование.

Определено разработката се отличава с изключително приложими и действени идеи, като в трета глава се открояват някои наистина модерни управленски идеи в изследваната проблематика.

Разработената методика за анализ на системата на средното професионално образование е мощен управленски инструмент за балансиране на политиката при предоставянето на образователната услуга в една община, в ситуация, че нормативно това е регламентирано като възможности. Идеите за „нов мениджмънт“ са изцяло в унисон с съвременните предизвикателства пред развитието на т.нар. нов публичен мениджмънт, част от които е и образователната услуга.

3. ОЦЕНКА НА НАУЧНИЯ ИНСТРУМЕНТАРИУМ В ДИСЕРТАЦИЯТА

Научният инструментариум използван в разработката напълно отговаря на съвременните изисквания за научна продукция.

Терминологията в разработката се използва правилно и коректно. Докторантът е ползвал актуални източници, не се е ограничил само върху някои популярни разработки, разгърнал е материала от различни позиции, вложил е творчество в интерпретирането на сложни и все още не развити напълно научни концепции.

Използваната и цитирана литература е посочена професионално и колегиално. Не констатирах плагиатство или неколегиално отношение в разработката.

4. ПРАКТИЧЕСКА НАСОЧЕНОСТ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

Дисертационното изследване е с болезнено практическа насоченост и приложимост. Понастоящем в литературата по проблемите на мениджмънта на професионалното образование липсват подобни изследвания и идейни рамки и концепции в това съвременно направление в живота на нашето общество.

Полезни и „силни“ са практическите идеи и предложения относно решения, насочени към противоречията в организацията на СПО в момента.

Подчертана практическа насоченост има и направеният анализ на професионалното образование в редица чужди страни, като са изведени позитивни изводи и добри практики за апробиране в нашата система за СПО.

Във втора глава на дисертацията е направен изключително ценен анализ на състоянието и институционалната структура на СПО в условията на промяна. В него са „преведени“ на езика на практиката голям брой ценни данни, съотношения и са изведени тенденции в СПО у нас.

Като силен момент на разработката отчитаме и разработената система от критерии и показатели за провеждане на комплексен

тематичен анализ, особено подходящ за апробация и използване в нашата страна. Деветте определени критерия, включени в предложеният анализ са много ясни, изчистени и прецизни.

От друга страна, моделът на таксономична оценка, представен на стр. 145 и следващи, е особено полезен с оглед на новите изисквания на обществото към ефективното функциониране и управление на образованието. Анализът, по мое мнение, е готов продукт за директно приложение от органите на местното самоуправление и уникален като подход, изводи и прецизност на изпълнението. Изключително ценно попадение на докторанта е и извода за вертикалните интеграционни образователни процеси в Благоевград и ролата на университета в нея.

Коректно е да посочим и позитивния отзив от страна на Началника на РИО – Благоевград, г-н Златанов, с който ясно се дава знак за практическата приложимост и ценност на дисертационното изследване.

5. ХАРАКТЕР НА ПРИНОСНИТЕ МОМЕНТИ В ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

По същество приемам голяма част от изведените от докторантката приноси моменти.

Особено важни според мен са три момента:

- систематизирането на теоретичните постановки от необходимостта от нов, съвременен и модерен подход за управление на СПО;

- изключително успешно е защитена тезата за анализа на системата на СПО и представената методика за тази дейност;

- изведени са особено актуални практически решения за повишаване на ефективността на мениджмънта на СПО.

6. ОЦЕНКА НА АВТОРЕФЕРАТА И НАУЧНАТА ПРОДУКЦИЯ НА ДОКТОРАНТА

Автореферата отговаря на традиционните характеристики за подобен род издание. В него се съдържат основните компоненти на дисертацията и коректно са изведени водещите хипотези, изводи и препоръки от изследването.

Публикациите са по темата на дисертацията и са публикувани в популярни и авторитетни научни издания. Прави впечатление, че чрез тях и чрез датирването им по години може да се установи дълготрайния интерес на докторанта към изследваната проблематика.

7. ЗАБЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ КЪМ ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Към разработката могат да се отправят следните забележки и препоръки:

- ✓ Не е доразвита тезата за липсата на училищни настоятелства, която е констатирана на стр. 189. Вероятно за това има много и логични обяснения, но ролята на тези органи ще се разширява през годините и вероятно тази идея на докторанта е удачна за доразвиване и изследване.
- ✓ Идеите за аусорсинга и публично-частното партньорство на стр.181 и следващи биха били по ясно аргументирани с конкретни примери /от страната и чужбина/. Рамкирането им в този им вид е недостатъчно аргументирано.
- ✓ Препоръчвам на докторантката да разшири творческите си търсения и в посока на изследването и приложението на два инструмента от новия публичен мениджмънт, които не са засегнати в разработката –

бенчмаркинг и системи от балансиран показател за ефективност /BsC/. И двата инструмента в последните няколко години са обект на голям интерес в практиката.

Посочените несъществени недостатъци не намаляват достойнствата на дисертационния труд и не влияят върху научните приноси, а биха допринесли за тяхното по-адекватно разкриване.

8. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни и научно-приложни приноси. Представеният от Станка Славчова Ринкова дисертационен труд на тема: ”Развитие на средното професионално образование в условията на институционална и икономическа промяна” е разработен на много добро теоретично, методично, смислово и стилово равнище. Прави изключително добро впечатление способността на автора да използва високо научен понятиен апарат, съотнасящ се напълно с предмета и обекта на изследването; да поддържа логическа обвързаност между хипотезите и изследователски стъпки както в теоретичен, методичен и практикоприложен аспект план. Дисертационният труд представя своя автор, Станка Ринкова, като завършен изследовател, който се отнася отговорно и професионално към научната работа, качества, които гарантират високи постижения и в бъдеще.

Оценявайки изцяло положително представения ми за рецензиране дисертационен труд на тема: ”Развитие на средното професионално

образование в условията на институционална и икономическа промяна”
убедено предлагам на уважаемите членове на Научното жури да се
присъди на Станка Славчова Ринкова, образователната и научна степен
„доктор” по научна специалност «Организация и управление извън
сферата на материалното производство»/по отрасли и подотрасли/.

22.06.2012 г.

РЕЦЕНЗЕНТ:

Доц. д-р Валентин Василев